

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

Επικοινωνία:

Γραφείο Επικοινωνίας
Τομέας Προώθησης και Προβολής, Πανεπιστήμιο Κύπρου
Τηλ. 22894304
Ηλ. διεύθυνση: prinfo@ucy.ac.cy
Ιστοσελίδα: www.ucy.ac.cy/pr

Λευκωσία, 6 Ιουνίου 2016

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ

«Μετανάστες και Πρόσφυγες μέσα από τα Ελληνοκυπριακά Μέσα Ενημέρωσης»

Ξεχωριστό ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα πρώτα επιστημονικά ευρήματα έρευνας του Εργαστηρίου Γενετικής και Κοινωνικής Ψυχολογίας του Τμήματος Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου, σε σχέση με την αφήγηση των ελληνοκυπριακών ΜΜΕ για το μεταναστευτικό και τις αναφορές στους μετανάστες και πρόσφυγες και το ρόλο τους στην ελληνοκυπριακή κοινωνία. Σύμφωνα με τα αρχικά ευρήματα της έρευνας, η οποία επικεντρώθηκε σε άρθρα που δημοσιεύθηκαν μεταξύ των ετών 2011 και 2015, σε εφημερίδες παγκύπριας κυκλοφορίας, παρατηρήθηκαν μεταξύ άλλων τα εξής: σημαντική αλλαγή στους αριθμούς και την αφήγηση με θέμα το μεταναστευτικό, παρουσίαση των μεταναστών ως απειλή για την ελληνοκυπριακή κοινωνία αλλά και αντιρατσιστικός λόγος και/ή επιχειρήματα υπέρ των μεταναστών.

Τα πρωταρχικά αυτά ευρήματα προέκυψαν από την έρευνα που πραγματοποιείται στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος με το ακρώνυμο **RE.CRI.RE (Between the representation of the crisis and the crisis of representation. How crisis changed the symbolic background of European societies and identities. Implication for policy making - Μεταξύ της αναπαράστασης της κρίσης και της κρίσης της**

αναπαράστασης. Πώς η κρίση άλλαξε το συμβολικό πεδίο των ευρωπαϊκών κοινωνιών και ταυτοτήτων. Προτάσεις για τη διαμόρφωση πολιτικών), το οποίο χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσω του Προγράμματος HORIZON 2020. Το Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου, είναι ένας από τους εταίρους στο Ερευνητικό Πρόγραμμα RE.CRI.RE, το οποίο στοχεύει στην κατανόηση της αλλαγής που έχει επιφέρει η οικονομική, πολιτική και πολιτισμική κρίση στις κοινωνικές ταυτότητες των ευρωπαϊκών κοινωνιών.

Έρευνα: Ανάλυση του Ε/κ Τύπου σε σχέση με το μεταναστευτικό

Το Εργαστήριο Γενετικής και Κοινωνικής Ψυχολογίας του Τμήματος Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου διοργάνωσε πρόσφατα επιστημονική ημερίδα με θέμα, «Κοινωνικές αναπαραστάσεις μεταναστών και προσφύγων στα ελληνοκυπριακά Μέσα Ενημέρωσης».

Η ημερίδα αποσκοπούσε στην ενημέρωση του κοινού για τους στόχους και τα αρχικά ευρήματα του προγράμματος RE.CRI.RE. Η έρευνα που διεξήχθη στο πλαίσιο του προγράμματος RE.CRI.RE, είχε ως στόχο να διερευνήσει τις αναπαραστάσεις των μεταναστών και των προσφύγων στο κυπριακό συγκείμενο, μέσα από την ανάλυση του Ελληνοκυπριακού τύπου κατά τις χρονιές 2011 έως και 2015.

Η Δρ Ειρήνη Καδιανάκη, Επιστημονική Υπεύθυνη του Προγράμματος και Επίκουρη Καθηγήτρια στο Τμήμα Ψυχολογίας, εισήγαγε το κοινό στο πρόγραμμα RE.CRI.RE και οι Δρ Μαρία Αβρααμίδου, Δρ Μαρία Ιωάννου και η Ελισάβετ Παναγιώτου παρουσίασαν τα αρχικά αποτελέσματα της έρευνας. Τρεις εξωτερικοί ομιλητές συνέβαλαν επίσης στη διοργάνωση: η Δρ. Fabienne Baider (Πανεπιστήμιο Κύπρου) παρουσίασε το θεωρητικό υπόβαθρο και αρχικά ευρήματα του προγράμματος [C.O.N.T.A.C.T.](#) (Creating On line Network, monitoring Team and phone App to Counter hate crime Tactics") που επικεντρώνεται στη μελέτη των εγκλημάτων μίσους σε 10 χώρες. Η κ. Νάταλη Αλκιβιάδου επικεφαλής του Μη Κυβερνητικού Οργανισμού Aequitas παρουσίασε τις νομικές πτυχές της ρητορικής μίσους ως έγκλημα με παραδείγματα από συγκεκριμένες χώρες και ο κ. Γιώργος Κακότας από το Γραφείο της Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων συζήτησε τις προσπάθειες που γίνονται από το γραφείο του για την αντιμετώπιση του ρατσισμού στα τοπικά Μέσα Ενημέρωσης. Συντονιστής της ημερίδας ήταν ο Δρ Χάρης Ψάλτης, Επίκουρος Καθηγητής στο Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Μεθοδολογία και Αρχικά Ευρήματα

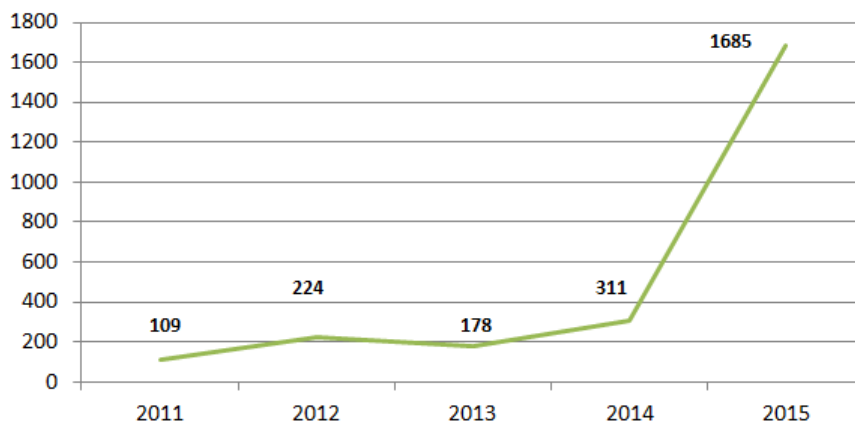
Η έρευνα επικεντρώθηκε σε άρθρα που δημοσιεύθηκαν μεταξύ Ιουλίου 2011 και Δεκεμβρίου 2015, στις εφημερίδες Χαραυγή, Φιλελεύθερος, Πολίτης και Σημερινή και που είχαν ως θέμα την μετανάστευση (μετανάστες και πρόσφυγες). Οι εφημερίδες επιλέγηκαν έτσι ώστε να καλύπτουν μεγάλο μέρος του πολιτικού φάσματος. Η αναζήτηση των άρθρων έγινε χρησιμοποιώντας συγκεκριμένες λέξεις-κλειδιά και απέφερε στο σύνολο 2.507 άρθρα. Ένα μέρος αυτών των άρθρων (240 άρθρα) επιλέγηκαν τυχαία για εις βάθος ανάλυση.

Η έρευνα δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμα, αλλά κάποια αρχικά ευρήματα είναι τα ακόλουθα:

Αλλαγή στους αριθμούς και την αφήγηση

Παρατηρήθηκε μια σημαντική αύξηση του αριθμού των άρθρων για τη μετανάστευση που δημοσιεύτηκαν στις υπό μελέτη εφημερίδες τις χρονιές 2014 και 2015 σε σύγκριση με τις υπόλοιπες χρονιές. Οι αριθμοί, για την ακρίβεια, εκτοξεύθηκαν για τη χρονιά 2015 (δείτε Πίνακα 1), κατά την οποία ο αριθμός των άρθρων με θέμα τη μετανάστευση που δημοσιεύτηκαν ήταν περισσότερο από πέντε φορές μεγαλύτερος συγκριτικά με τη χρονιά 2014.

Αριθμός άρθρων ανά χρονιά

Πίνακας 1. Αριθμός άρθρων που δημοσιεύτηκαν ανά χρονιά¹

Η ερευνητική ομάδα εξήγησε πως αυτή η αλλαγή που παρατηρείται δεν είναι μόνο ποσοτική αλλά και ποιοτική, αφού παράλληλα με την αλλαγή στους αριθμούς υπάρχει και αλλαγή στον τρόπο αφήγησης. Πιο συγκεκριμένα, η μετανάστευση παρουσιάζεται ως ένα κατ' εξοχήν τοπικό πρόβλημα τις χρονιές 2011 μέχρι και 2013. Η μετανάστευση κατά τη διάρκεια αυτών των ετών παρουσιάζεται κατά κύριο λόγο ως «απειλή» και οι μετανάστες ως ανταγωνιστές των Ελληνοκυπρίων για πρόσβαση σε θέσεις εργασίας και σε κοινωνικά ωφελήματα. Οι μετανάστες, επίσης, αναπαριστώνται ως βάρος για το κράτος πρόνοιας και για την οικονομία του κράτους γενικότερα. Το 2014 και 2015 η μετανάστευση και η προσφυγική κρίση αναπαριστώνται ως ζητήματα διεθνούς ενδιαφέροντος και όχι τόσο πλέον ως τοπικά ζητήματα. Η έμφαση κατ' αυτή την περίοδο είναι γύρω από την προσφυγική κρίση, την ισότιμη κατανομή βαρών ανάμεσα στα ευρωπαϊκά κράτη, και τον ρόλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων διεθνών παικτών, όπως για παράδειγμα τα Ηνωμένα Έθνη.

Μετανάστες ως «απειλή»

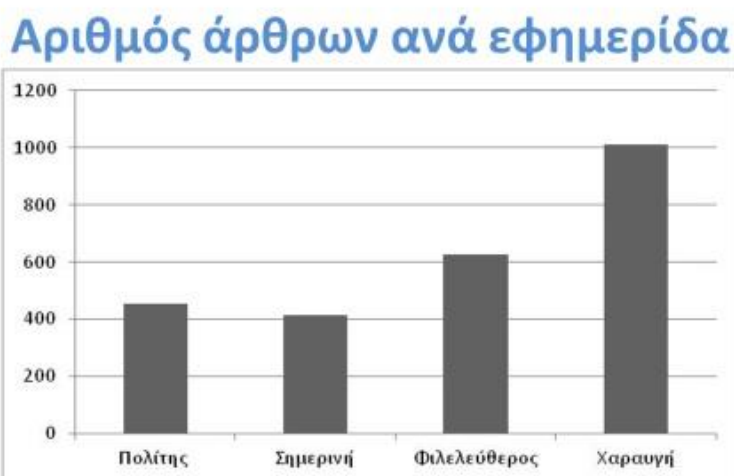
Η αναπαράσταση των μεταναστών ως «απειλή». Η αρχική ανάλυση του θέματος αυτού έδειξε πως οι μετανάστες παρουσιάζονται ως «ρεαλιστική» και «συμβολική» απειλή για την ελληνοκυπριακή κοινωνία. Η ρεαλιστική απειλή είναι συνυφασμένη με το ότι οι μετανάστες ευθύνονται για την ανεργία και την εκβάθυνση της κρίσης της κυπριακής οικονομίας κυρίως λόγω της ανεξέλεγκτης χορήγησης επιδομάτων. Συμβολικά, οι μετανάστες αναπαριστώνται ως ανίκανοι να ενσωματωθούν στην ελληνοκυπριακή κοινωνία, αφού παραμένουν προσκολλημένοι στις δικές τους παραδόσεις, θρησκεία, και τρόπο ζωής, κάτι που διαταράσσει την κοινωνική συνοχή. Ένα σχετικό ενδιαφέρον εύρημα είναι το ότι οι αναπαραστάσεις

¹ Η αναζήτηση για το 2011 έγινε από Ιούλιο ως Δεκέμβριο. Το φωτογραφικό υλικό έχει παρθεί από τις σχετικές εφημερίδες της σχετικής περιόδου.

των μεταναστών ως απειλή είναι επικρατέστερες στη χρονική περίοδο 2011-2013, σε σχέση με το 2014 και 2015, όπου οι μετανάστες και δει οι πρόσφυγες αναπαριστώνται με πιο ανθρωπιστικό φακό.

Αντιρατσιστικός λόγος και/ή επιχειρήματα υπέρ των μεταναστών

Παράλληλα με τις αναπαραστάσεις των προσφύγων ως απειλή, τα αποτελέσματα της έρευνας επεσήμαναν αντιρατσιστικό λόγο και/ή επιχειρήματα υπέρ των μεταναστών. Ο στόχος αυτών των συζητήσεων ήταν να δώσουν αντεπιχειρήματα στην αναπαράσταση των μεταναστών ως απειλή και να αναδείξουν το ρατσισμό ως ένα σοβαρό κοινωνικό φαινόμενο το οποίο η ελληνοκυπριακή κοινωνία καλείται να αντιμετωπίσει. Στον λόγο αυτό συμπεριλαμβάνονται για παράδειγμα, συζητήσεις για το ότι οι μετανάστες δεν συμβάλουν στην ανεργία, αφού εργοδοτούνται σε πολύ χαμηλά αμειβόμενες θέσεις εργασίας ως ανειδίκευτοι ή ημι-ειδικευμένοι εργάτες, στις οποίες θέσεις οι Ελληνοκύπριοι αρνούνται να εργαστούν. Άλλο ένα παράδειγμα αντιρατσιστικού λόγου αποτελούν τα άρθρα τα οποία περιγράφουν την προσφυγική κρίση και δίνουν έμφαση στις τεράστιες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες στα ταξίδια τους προς την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Πίνακας 2: Αριθμός άρθρων ανά εφημερίδα

Κύπρος και Ευρωπαϊκή Ένωση

Η ερευνητική ομάδα του έργου έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στο αυξανόμενο πρόβλημα της νομιμοποίησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) ως θεσμού και ως συστήματος πολιτιστικών και πολιτικών αξιών. Αυτή η από-νομιμοποίηση φαίνεται να είναι προϊόν της αδυναμίας της Ε.Ε. να διαχειριστεί αποτελεσματικά τη μετακίνηση των πληθυσμών ειδικά κατά τη χρονική περίοδο 2014-2015. Η Ε.Ε. περιοδικά οικοδομείται είτε ως αρνητικό, είτε ως θετικό πρότυπο για την απόκριση της Κύπρου στη μετανάστευση και την προσφυγική κρίση. Από την ανάλυση προέκυψε, για παράδειγμα, ότι σε αφηγήσεις που είναι υπέρ της μετανάστευσης δίνεται έμφαση στο ότι η Κύπρος πρέπει να εναρμονίζεται με τις κατευθυντήριες γραμμές της Ε.Ε. Στις αντι-μεταναστευτικές αφηγήσεις, από την άλλη, η βασική ιδέα που οικοδομείται είναι ότι οι υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες εφαρμόζουν πιο αυστηρές πολιτικές μετανάστευσης και έτσι επιτυγχάνουν να διατηρούν τους αριθμούς των μεταναστών και των προσφύγων χαμηλότερους από αυτούς της Κύπρου.

Θεωρείται πώς η έρευνα της παρουσίασης του μεταναστευτικού/προσφυγικού ζητήματος στα Μέσα Ενημέρωσης της Κύπρου μπορεί να συμβάλει στην κατανόηση του τρόπου που τα ζητήματα αυτά γίνονται αντιληπτά στην κυπριακή κοινωνία και στην εξάλειψη φαινομένων προώθησης ρατσιστικών αντιλήψεων.

Η ποιοτική ανάλυση των αναπαραστάσεων των μεταναστών και των προσφύγων στον ελληνοκυπριακό Τύπο συνεχίζεται και τα τελικά αποτελέσματα θα παρουσιαστούν στο 13^ο Διεθνές Συνέδριο Κοινωνικών Αναπαραστάσεων με τίτλο «Επιστημολογία στην καθημερινή ζωή», που θα διεξαχθεί τον Σεπτέμβριο στη Γαλλία. Τα αποτελέσματα αναμένεται να παρουσιαστούν και στην Κύπρο μετά τη λήξη του προγράμματος. Τελικώς, η ερευνητική ομάδα εκφράζει την ετοιμότητά της να συμβάλει στη συζήτηση θεμάτων που άπτονται της μετανάστευσης και πέραν της ακαδημίας και να μοιραστεί τα τελικά αποτελέσματα με ενδιαφερόμενους οργανισμούς ή φορείς.

Πληροφορίες για το πρόγραμμα RE.CRI.RE.

Για περισσότερες πληροφορίες για το ερευνητικό πρόγραμμα *RE.CRI.RE.* επισκεφτείτε την ιστοσελίδα: www.recrire.eu. Οι ενδιαφερόμενοι σχετικά με τα ευρήματα της έρευνας που διεξάγει το Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου εντός του προγράμματος RE.CRI.RE μπορούν να επικοινωνήσουν με τη Δρα Ειρήνη Καδιανάκη μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου: kadianaki.irini@ucy.ac.cy

Τέλος ανακοίνωσης